

A műszaki leírás ajánlatkérői igényekhez igazodó meghatározásának lehetősége az Európai Unió Bíróságának a C-424/23. DYKA Plastics ügyben hozott ítélete tükrében

The room for contracting authorities to formulate technical specifications according to their needs in light of the judgement of the European Court of Justice in case C 424/23. DYKA Plastics

Várhomoki-Molnár Márta PhD

DOI: 10.37371/KEP.2025.4.4

Címszavak: C-424/23. DYKA Plastics, Európai Unió Bírósága, műszaki leírás, funkcionális meghatározás

Absztrakt

A cikk az Európai Unió Bíróságának 2025 januárjában, a C-424/23. DYKA Plastics ügyben hozott ítéletét mutatja be és vizsgálja annak következményeit a jogalkalmazásra nézve. Az ítéletben a Bíróság a 2014/24/EU irányelv 42. cikkét értelmezte, és nagyon szigorú értelmezést fogadott el a műszaki leírásban az alapanyag meghatározásának lehetősége kapcsán. Az ítélet a műszaki leírás funkcionális meghatározása felé terelheti az ajánlatkérőket, amely ugyanakkor számos gyakorlati kihívást hoz magával.

Abstract

This article analyzes the judgment of the Court of Justice of the European Union delivered in January 2025 in the DYKA Plastics case (C-424/23.) and examines its consequences for the practice. In the judgement, the Court of Justice dealt with the interpretation of Article 42 of Directive 2014/24/EU and gave a very strict interpretation on the opportunity of contracting authorities to determine the material of goods in the technical specifications. The judgment may lead contracting authorities towards a functional definition of the technical specifications, which at the same time brings with it a number of practical challenges.

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a 2025 januárjában, a C-424/23. DYKA Plastics ügyben (a továbbiakban: DYKA Plastics ügy) hozott ítéletete¹ fontos iránymutatást adott arra vonatkozóan, hogy az ajánlatkérők milyen szabadsággal rendelkeznek a műszaki leírásban egy beszerzendő áru konkrét tulajdonságának – az adott esetben az alapanyag – meghatározása tekintetében.

Az ügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra fel-tett kérdések

A Fluvius System Operator CV (a továbbiakban: Fluvius) a belgiumi Flandria régió településeinek csatornahálózatát kezeli. A csatornák építésére, illetve cseréjére irányuló építési beruházások során a Fluvius általános gyakorlata szerint megköveteli, hogy a csapadékvíz elvezetésére szolgáló csövek betonból, a szennyvíz-csövek pedig kőporcelánból legyenek.

A műanyag csöveket gyártó DYKA Plastics NV (a továbbiakban: DYKA) szerint ez a követelmény hátrányosan megkülönböztető, mivel kizárja a DYKA-t az ajánlattételből. A DYKA több alkalommal panaszt tett a Fluviusnál az alapanyag előírásának jogellenessége miatt.

2020. október 7-én felkérte a Fluviust, hogy pontosítsa a „Langeveldstraat Beringen” (Langeveld utca, Beringen, Belgium) építési beruházás kapcsán a csövek típusát, valamint azt, hogy kizárta-e a műanyag csöveket mind a csapadékvíz, mind a szennyvíz elvezetésére szolgáló hálózat esetében. Igenlő válasz esetén a DYKA tájékoztatást kért e kizárás okairól. A Fluvius válaszában megerősítette, hogy az ajánlatban csak (porózus) beton csapadékvíz-elvezető csövek és kőporcelánból készült szennyvízelvezető csövek szerepelhetnek.

A DYKA keresetet nyújtott be a vállalkozási ügyek genti bíróságához (a továbbiakban: előterjesztő bíróság) és azt

¹ Az Európai Unió Bíróságának C-424/23. DYKA Plastics ügyben 2025. január 16-án hozott ítélete. ECLI:EU:C:2025:15.

kérte, hogy a bíróság kötelezze a Fluvius a fenti gyakorlat megszüntetésére, valamint kártérítés fizetésére. Álláspontja szerint a Fluvius által használt műszaki leírás sérti a közbeszerzési szabályokat, mert korlátozza a versenyt. A Fluvius a következő jogi, műszaki és környezetvédelmi jellegű okokra hivatkozott az előírás jogszerűségének alátámasztására:²

- Az ajánlattételi felhívásai nem „egyetlen terméket” írnak elő.
- A kőporcelánból készült és a betoncsövek piacán több gyártó és szállító működik, és azok versenyezhetnek a szerződés odaítéléséért.
- A csatornavezetékek anyagának meghatározása a Fluvius mérlegelési jogkörébe tartozik.
- A kőporcelán és a beton választásának műszaki okai vannak. A kőporcelánból készült csövek élettartama legalább 100 év, míg a műanyag csöveké legfeljebb 50 év. Ezenkívül a műanyag csövekben sokkal nagyobb a hibák és meghibásodások aránya, mint a kőporcelánból készült csövekben, és a karbantartási költségeik is sokkal magasabbak.
- Környezetvédelmi szempontból a műanyag csövek olyan problémákat vetnek fel, amelyek a kőporcelánból készült vagy betonból készült csöveknél nem merülnek fel.³
- Mind pénzügyi szempontból, mind a megrendelő érdekében érdemes rendszerint kőporcelánból készült csöveket választani a műanyag csövek helyett. Műanyag csövek használatához akkor kell folyamodni, ha a projekt műszaki jellemzői miatt a kőporcelán vagy betoncsövek használata nem tanácsos.

Az előterjesztő bíróság a 2014/24/EU irányelv 42. cikkének értelmezésére irányuló kérdéseket terjesztett előzetes döntéshozatalra az EUB elé. Az irányelv 42. cikkének az ítéletben értelmezni kért bekezdéseit a következőkben pontosan idézzük, annak érdekében, hogy a döntés megállapításai jól követhetőek legyenek.

Az irányelv 42. cikkének az ítéletben értelmezett bekezdései a következőképpen szólnak:

„(1) A VII. melléklet 1. pontjában meghatározott műszaki leírást fel kell tüntetni a közbeszerzési dokumentációban. A műszaki leírás meg határozza az építési beruházás, a szolgáltatás vagy az áru kívánt tulajdonságait.

E tulajdonságok utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának, illetve nyújtásának folyamatára vagy módszerére, vagy az életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, még akkor is, ha ezek a tényezők nem képezik a szerződés lényegét, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához, valamint a szerződés értékéhez és céljaihoz képest arányosak.

A műszaki leírás meghatározhatja továbbá, hogy szükség lesz-e a szellemi tulajdon-jogok átruházására.

(...)

(2) A műszaki leírásnak valamennyi gazdasági szereplő számára egyenlő hozzáférést kell lehetővé tennie a beszerzési eljáráshoz, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során.

(3) A műszaki leírást az uniós joggal összeegyeztethető kötelező nemzeti műszaki szabályok sérelme nélkül, az alábbi módok valamelyikén kell megadni:

a) a teljesítmény, illetve a funkcionális követelmények szempontjából, ideértve a környezetvédelmi jellemzőket is, feltéve, hogy a paraméterek kellően pontosak ahhoz, hogy lehetővé tegyék az ajánlattevők számára a szerződés tárgyának megállapítását, az ajánlatkérő szervek számára pedig a szerződés odaítélését;

b) a műszaki leírásra való hivatkozással és – a következő sorrendben – a következőkre történő hivatkozással: az építési beruházási munkák tervezésére, számítási módszerére és kivitelezésére, valamint az áruk felhasználására vonatkozó európai szabványokat, európai műszaki tanúsítványokat, közös műszaki leírásokat, nemzetközi szabványokat, az európai szabványügyi szervezetek által létrehozott egyéb műszaki hivatkozási rendszereket átültető nemzeti szabványok vagy –

² A Fluvius jogorvoslat során előadott indokait a főtanácsnoki indítvány ismerteti. Manuel Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok indítványa. Az ismertetés napja: 2024. szeptember 12. ECLI:EU:C:2024:749.

³ A rugalmatlan csövek korlátlanul újrahasznosíthatók, a műanyag csövek viszont nem. Az utóbbiakat el kell égetni, ami nem környezetbarát, továbbá mikroműanyagokat juttathatnak az altalajba a mechanikai lepusztulásnak (az elhasználódás, illetve erózió olyan formája, amelyben a víz súrlódási ellenállása miatt mikroműanyagok szabadulnak fel) való kitettség miatt. Amennyiben a csöveket 50 évente cserélni kell, veszélyt jelent a mikroműanyagok talajban maradása (a csövek repedezetté válnak, és a maradéktörmelék lerakódik). E probléma nem merül fel a természetes anyagokból készült rugalmatlan csövek esetében, amelyek nem károsak a környezetre.

ezek bármelyikének hiányában – nemzeti szabványok, nemzeti műszaki tanúsítványok, illetve nemzeti műszaki leírások;

c) az a) pontban említett teljesítmény, illetve funkcionális követelmények alapján, az e teljesítménynek, illetve funkcionális követelményeknek való megfelelés feltételezését lehetővé tevő, a b) pontban említett műszaki leírásra történő hivatkozással;

d) egyes jellemzők tekintetében a b) pontban említett műszaki leírásra történő hivatkozással, más jellemzők tekintetében pedig az a) pontban említett teljesítményre, illetve funkcionális követelményekre történő hivatkozással.

(4) A szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével a műszaki leírás nem hivatkozhat adott gyártmányra vagy forrásra, illetve konkrét eljárásra, amely egy adott gazdasági szereplő termékeit vagy az általa nyújtott szolgáltatásokat jellemzi, vagy védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra, ha az egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne. Az ilyen hivatkozás kivételes esetekben megengedhető, amennyiben nem lehetséges a szerződés tárgyának (3) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása. Az ilyen hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezésnek kell kísérnie.”

Az előterjesztő bíróság számára úgy tűnt, hogy a kőporcelánból és betonból készült csövekre történő utalás nem tartozik a 42. cikk (3) bekezdésében meghatározott, az irányelv által lehetővé tett műszaki leírás meghatározási módok egyikébe sem, és azzal a hatással jár, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket kizár, ami az irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozhat. Az előterjesztő bíróság ezért négy kérdésben kért iránymutatást az EUB-tól, amelyek (a szerző által egyszerűsített megfogalmazásban) a következőkre vonatkoztak:

- 1) Úgy kell-e értelmezni az irányelv 42. cikkének (3) bekezdését, hogy az abban foglalt, a műszaki leírás megadásának módjaira vonatkozó felsorolás kimerítő, az ajánlatkérő tehát köteles a műszaki leírást az e rendelkezésben említett módok valamelyikén megadni?
- 2) Az ajánlati felhívások műszaki leírásában a kőporcelánból és betonból készült szennyvízcsövekre történő hivatkozások az irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében foglaltaknak felelnek-e meg, például

adott csőtípusokra vagy meghatározott csőgyártmányra történő hivatkozásnak kell-e azokat tekinteni?

- 3) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (4) bekezdését, hogy az ajánlati felhívások műszaki leírásában szereplő, például kőporcelánból és betonból készült szennyvízcsövekre mint adott műszaki megoldásokra történő hivatkozások már maguk után vonják azt a következményt, hogy »az egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne«, mivel az előírt termékhez képest alternatív megoldásokat kínáló vállalkozásokat eleve kizárják, bár különböző versenytárs vállalkozások képesek az előírt terméket szállítani? Vagy az említett feltétel megvalósulásához az szükséges, hogy a szóban forgó termék tekintetében egyáltalán ne legyen verseny, mert az egy adott vállalkozásra jellemző, amely egyedülként kínálja ezt a terméket a piacon?
- 4) A 2014/24/EU irányelv 42. cikke (3) bekezdésének és/vagy 42. cikke (4) bekezdésének megsértése a műszaki leírásban szereplő (például az adott szennyvízhálózatnak megfelelő kőporcelánból és betonból készült szennyvízcsövekre való) hivatkozások jogellenes használata miatt egyben az irányelv 42. cikke (2) bekezdése és 18. cikke (1) bekezdése megsértésének is minősül?

Az EUB döntése

Az első kérdés tekintetében az EUB előjáróban rögzítette, hogy a 42. cikk (3) bekezdésének a)–d) pontjában felsorolt, a műszaki leírások megfogalmazására szolgáló módszerek között nincs hierarchia.⁴ A rendelkezés megfogalmazásából („a műszaki leírást [...] az alábbi módok valamelyikén kell megadni”) az ítélet szerint következik, hogy az ajánlatkérőnek a műszaki leírásokat az említett pontok egyikének megfelelően kell megfogalmaznia. E módszerek kizárólagos alkalmazásától azonban az irányelv a következő esetekben eltérést enged: a 42. cikk (3) bekezdésében említett kötelező nemzeti műszaki szabály fennállása esetén, valamint a 42. cikk (4) bekezdése szerinti esetekben, azaz egyrészt ha nem lehetséges a szerződés tárgyának a (3) bekezdés

⁴ Az Európai Unió Bíróságának C-413/17. Roche Lietuva ügyben 2018. október 25-én hozott ítélete. ECLI:EU:C:2018:865.

szerint kellően pontos és érthető leírása, másrészt ha a szerződés tárgya igazolja a (4) bekezdés szerinti módszer alkalmazását.

A második és harmadik kérdést együttesen vizsgálva az EUB úgy ítélte meg, hogy az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (4) bekezdésére figyelemmel az ajánlatkérők az építési beruházás műszaki leírásában pontosíthatják-e, hogy az ajánlattevők által kínált termékeknek mely anyagokból kell állniuk.

Az EUB először általános iránymutatást adott a 42. cikkből eredő követelmények és e cikk bekezdései egymáshoz való viszonyának értelmezéséhez. Felidézte, hogy a műszaki leírás a közbeszerzési szerződés tárgyát határozza meg. Az irányelv VII. melléklete 1. pontjának a) alpontja értelmében e leírások között szerepelhetnek többek között, amelyek meghatározzák, hogy a „termékeknek vagy áruknak milyen tulajdonságokkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy megfeleljenek az ajánlatkérő szerv szándéka szerinti rendeltetésnek”. E jellemzők magukban foglalnak többek között minden olyan „műszaki feltételt, amelyet az ajánlatkérő szervnek módjában áll általános vagy különös rendelkezésekkel előírni az elkészült munka és azon anyagok vagy alkatrészek tekintetében, amelyeket az magában foglal”. Bár az ajánlatkérők széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, amelyet az igazol, hogy ők ismerik a legjobban azokat az árukat, amelyekre szükségük van, és azokat a követelményeket, amelyeket a kívánt eredmények elérése érdekében teljesíteni kell, bizonyos korlátokat tiszteletben kell tartaniuk. Biztosítaniuk kell, hogy a műszaki leírások egyenlő hozzáférést biztosítsanak a gazdasági szereplők számára a közbeszerzési eljárásokhoz, és nem lehet olyan hatásuk, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során. Az ítélet szerint az irányelv (74) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy a műszaki leírásnak meg kell nyitnia a közbeszerzési szerződést a verseny előtt, és így lehetővé kell tennie olyan ajánlatok benyújtását, amelyek tükrözik a piacon létező műszaki megoldások sokféleségét. Ennek az elvárásnak a műszaki leírásnak az irányelv 42. cikk (3) bekezdés a) pontjában említett, a teljesítményre és funkcionális követelményekre vonatkozó leírása felel meg leginkább, mivel lehetővé teszi minden olyan gazdasági szereplő számára, akinek termékei megfelelnek az előírt teljesítménynek és funkcionális követelményeknek,

hogy a termékei gyártásának folyamatától és az azokat alkotó anyagtól függetlenül ajánlatot tegyen. Az irányelv 42. cikke (3) bekezdésének b) pontjában előírt megfogalmazási módszer is biztosítja a verseny megfelelő megnyitását azáltal, hogy az uniós jogalkotó előírta e módszer választása esetén a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés használatát.

Ezzel szemben az irányelv 42. cikkének (4) bekezdése értelmében főszabály szerint tilos a műszaki leírásba valamely „adott gyártmányra vagy forrásra, [vagy] konkrét eljárásra [történő hivatkozást belefoglalni], amely egy adott gazdasági szereplő termékeit vagy az általa nyújtott szolgáltatásokat jellemzi”, vagy „védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra [történő hivatkozást], ha ez az egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne”. Kivételesen azonban az ajánlatkérő feltüntethet ilyen hivatkozást két, az EUB által 42. cikk (4) bekezdésének értelmezése során egymástól elhatárolt esetben. Egyrészt, ha az irányelv 42. cikke (3) bekezdése a) pontjának megfelelően említett teljesítmény, illetve funkcionális követelmények, vagy a 42. cikk (3) bekezdésének b) pontja szerinti leírások vagy e kettő kombinációja önmagában nem teszi lehetővé a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírását – ekkor a hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel kell ellátni. Másrészt a 42. cikk (4) bekezdésében említett hivatkozások akkor is alkalmazhatók, ha ez a szerződés tárgyára tekintettel jogszerű. Az ítélet szerint ezt az esetet, amely eltér a 42. cikk (4) bekezdésének második mondatában foglalt esettől, olyan körülményként kell értelmezni, amely lehetővé teszi az ajánlatkérő számára, hogy kizárja magának a (4) bekezdés normatív tartalmának az alkalmazhatóságát, az abban foglalt minden feltétel kapcsán. Ilyenkor tehát nem követelmény a „vagy azzal egyenértékű” fordulat szerepeltetése sem. A „[a] szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével” fordulatot azonban megszorítóan kell értelmezni, az kizárólag azokra az esetekre terjedhet ki, amelyekben valamely termék típusának vagy származásának, illetve meghatározott védjegy használatának követelménye, illetve egy szabadalom vagy meghatározott eljárás, elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából.

Az EUB ezt követően iránymutatást adott arra vonatkozóan is, hogy a konkrét ügyben szereplő előírásra hogyan alkalmazhatóak a fent értelmezett szabályok.

Elsőként rögzítette, hogy a terméket alkotó anyag nem minősíthető az irányelv 42. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében vett „teljesítménynek” vagy „funkcionális követelménynek”. Az EUB szerint ha egy gazdasági ágazatban léteznek olyan termékek, amelyek gyártásuk és különösen anyaguk szerint különbözőek, a bizonyos anyagból álló termékek felhasználására vonatkozó követelményt az irányelv 42. cikke (4) bekezdése szerinti „típusra” vagy „meghatározott termékre” való hivatkozásnak kell minősíteni, amely „egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne”. Mivel azonban a Fluvius nem egészítette ki előírását a „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel, semmiképpen sem valósulhatnak meg a 42. cikk (4) bekezdésének második mondatában rögzített eset alkalmazásának feltételei, függetlenül attól, hogy lehetséges-e a szerződés tárgyának az általános szabályok szerinti, kellően pontos és érthető leírása. Jogszerű lehet ugyanakkor a tárgyalta szerinti előírás, ha meghatározott anyagnak a közbeszerzési szerződés vagy annak egy része tekintetében történő felhasználása elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából, amelyet a nemzeti bíróság vizsgálhat. Az EUB szerint ez az eset előfordulhat különösen akkor, ha az ajánlatkérő által elérni kívánt esztétikai elemen vagy az építmény környezetének való megfelelés biztosításának szükségességén alapul, vagy amikor az irányelv 42. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján megfogalmazott teljesítményre vagy funkcionális követelményre tekintettel elkerülhetetlen adott anyagból álló termékek használata. Ilyen helyzetekben ugyanis semmilyen, eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el.

Azon eseteken kívül azonban, amikor valamely anyag felhasználása a szerződés tárgyából elkerülhetetlenül következik, az ajánlatkérő a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés hozzáadása nélkül nem követelheti meg egy adott anyag használatát. A műszaki leírás keretében tehát tartózkodnia kell egy adott anyag használatának előírásától, akár úgy, hogy a közbeszerzési dokumentumokban nem tesz említést ilyen anyagról, akár úgy, hogy egy vagy több anyagot említ, a „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel kiegészítve. Így az ajánlatkérő az irányelv által követett, a verseny megnyitására irányuló célkitűzésnek megfelelően az értékelési szempon-

tokat többféle ajánlatra alkalmazza, amelyek között lehetnek olyanok, amelyek az érintett ágazatban általánosan használt anyagokból álló termékeket kínálnak, mind pedig olyanok, amelyek kevésbé szokásos, sőt innovatív anyagokból álló termékeket kínálnak. Az ajánlatkérő ily módon lehetőséget biztosít az érdekelt gazdasági szereplőknek arra, hogy bizonyítsák az ilyen anyagok egyenértékűségét.

A fentiekre tekintettel az előterjesztett második és harmadik kérdésre az EUB azt a választ adta, hogy az irányelv 42. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ajánlatkérők az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés műszaki leírásában a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés hozzáadása nélkül nem pontosíthatják, hogy az ajánlattevők által kínált termékeknek mely anyagokból kell állniuk, kivéve ha valamely meghatározott anyag használata elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából, mivel eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el.

A negyedik kérdés kapcsán az EUB úgy foglalt állást, hogy ha bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket kizár egy olyan műszaki leírás, amely összeegyeztethetetlen az irányelv 42. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt szabályokkal, e kizárás szükségképpen sérti a 42. cikk (2) bekezdésében előírt, annak biztosítására irányuló kötelezettséget is, hogy a műszaki leírások egyenlő hozzáférést biztosítsanak az odaítélési eljárás-hoz, és ne korlátozzák indokolatlanul a versenyt.

Következtetések

A műszaki leírás meghatározása, annak részletei kulcsfontosságúak lehetnek a közbeszerzési verseny szempontjából. A szabályozás és a jogalkalmazás az ajánlatkérői igények és a közbeszerzés versenynek történő megnyitása közötti egyensúlyt igyekszik megtalálni azzal kapcsolatban, hogy az ajánlatkérő mennyire rögzíthet részletes követelményeket a műszaki leírásban. A gyakorlat az egyenlő bánásmód – az indokolatlan különbségtétel tilalma – és az arányosság érvényesítése mellett általában elismeri az ajánlatkérő széles mozgásterét a műszaki leírás meghatározását illetően.⁵

A DYKA Plastics ügyben hozott ítélet azonban olyan szigorú értelmezését fogadta el a műszaki leírásra vonatkozó irányelvi rendelkezéseknek, amely a jelenlegi

⁵ Az Európai Unió Bíróságának C-413/17. Roche Lietuva ügyben 2018. október 25-én hozott ítélete. ECLI:EU:C:2018:865.

gyakorlatnál szűkebben vonja meg az ajánlatkérő lehetőségét egy beszerzendő termék konkrét tulajdonságainak meghatározására vonatkozóan. Az EUB azáltal, hogy az alapanyagra vonatkozó követelményt a műszaki leírásban konkrét típus megadásának minősítette, ezen esetet azzal a helyzettel tekintette azonos szabály szerint megítélendőnek, mintha az ajánlatkérő konkrét gyártmányt, védjegyet jelölt volna meg, amely utóbbi a verseny akár teljes hiányát is jelentheti, és ennek megfelelően valóban csak kivételesen megengedhető. Az ilyen előírás vagy akkor lehetséges, amikor eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el, vagy ha nem lehetséges a műszaki leírás más módszerrel történő meghatározása és az ajánlatkérő egyenértékű megoldást is elfogad. Az ítélet szerint a magyar jogban a 321/2015. (X.30.) Korm. rendelet 46. § (3) bekezdésében foglalt szabályt közel sem csak egy termék kizárólagosságát eredményező jellemző megkövetelése esetén, hanem minden olyan helyzetben alkalmazni kell, ha „egy gazdasági ágazatban léteznek olyan termékek, amelyek gyártásuk és különösen anyaguk szerint különbözőek” és az ajánlatkérő előír egy olyan – funkcionális vagy teljesítmény-követelménynek nem minősíthető – jellemzőt, amely egyes termékeket értékesítő vállalkozások kizorításához vezet.⁶ Fontos, hogy az EUB okfejtése nem arra irányul, hogy az ajánlatkérők ne érvényesíthessenek az adott áru felhasználási céljához vagy a környezetvédelemhez kapcsolódóan számukra fontos elvárásokat, de ezeket alapvetően az egyenértékű műszaki megoldások megajánlásának lehetősége mellett írhatják elő. Ennek módja vagy az, hogy a műszaki leírásban eleve a funkcionális-, vagy teljesítmény-jellemzők előírását választják, vagy adott műszaki megoldás megadása mellett teszik lehetővé az egyenértékű ajánlatokat. Mindkét módszer a gyakorlatban komoly kihívás elé állítja az ajánlatkérőket, és a mű-

szaki leírás nagyon alapos előkészítését, a piacon elérhető megoldások előzetes, alapos felmérését követeli meg. Az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokban előre rögzíteni az egyenértékűség vizsgálatának szempontjait, és a bírálat során adott esetben csak komoly szakértelemmel lehet eldönthető, hogy bizonyított-e az egyenértékűség. Az EUB egy korábbi döntésében arra is rámutatott, hogy az egyenértékűség vizsgálatát mindenképpen a bírálat során kell elvégezni, az nem halasztható a szerződés teljesítésének időszakára.⁷ Az egyenértékűség szempontjainak megadása a DYKA ítélet alapjául szolgáló esethez hasonló helyzetben már a műszaki leírás részben funkcionális megadásához vezethet. Például ha az ajánlatkérő a betoncsőhöz kapcsolódóan az egyenértékűség vizsgálatának szempontjai között megadja, hogy a csövek más anyag megajánlása esetén is életciklusuk végén újrahasznosíthatóak legyenek és ne maradjon utánuk mikroműanyag a talajban, ez már funkcionális meghatározása az ajánlatkérői igényeknek. A funkcionális leírás mellett szintén nehéz feladatot jelenthet annak vizsgálata, illetve az arra vonatkozó bizonyítékok benyújtásának előírása, hogy valóban megfelel adott áru az elvárt követelményeknek.⁸

Érdemes még kiemelni az ítélet tanulságai közül a 321/2015. (X.30.) Korm. rendelet 46. § (3) bekezdésének értelmezéséhez, hogy az EUB egyértelművé tette: az említett szakasz szerinti hivatkozások – ideértve az ítélet értelmezésében pl. az alapanyag meghatározását és a fentiek szerint adott esetben más, részletes műszaki jellemzők előírását – akkor is alkalmazhatók, ha ez a szerződés tárgyára tekintettel elkerülhetetlen, és ilyenkor nem követelmény a „vagy azzal egyenértékű” fordulat szerepeltetése sem. Ez valóban logikus olyan esetekben, amikor kifejezetten csak egy termék vagy

⁶ DYKA Plastics ügyben hozott ítélet 57. pontja.

⁷ Az Európai Unió Bíróságának C-14/17. VAR ügyben 2018. július 12-én hozott ítéletének 32. bekezdése szerint „az ilyen ellenőrzésre, valamint az egyenértékűség fenn nem állását megállapító határozat esetleges elfogadására csak az ajánlatok benyújtását követően, azoknak az ajánlatkérő részéről való értékelése szakaszában kerülhet sor, és azok megkövetelik, hogy ezen ajánlatkérőnek olyan bizonyítékok álljanak a rendelkezésére, amelyek alapján értékelheti, hogy a benyújtott ajánlatok eleget tesznek-e, és milyen mértékben tesznek eleget, a műszaki leírásban szereplő követelményeknek, ellenkező esetben felmerül annak kockázata, hogy megsértik az egyenlő bánásmód elvét, és a szerződés-odaítélési eljárás lefolytatása során szabálytalanságok történnek.” ECLI:EU:C:2018:568.

⁸ A Fővárosi Törvényszék 103.K.703.240/2023/25. számú ítélete alapjául szolgáló ügyben például az ajánlatkérő által meghatározott kompatibilitási követelmény megvalósulása képezte vita tárgyát.

műszaki megoldás alkalmas a teljesítésre⁹, amely feltétel ugyanakkor szűken értelmezendő, és feltehetően kevés esetben támasztható alá, illetve az ajánlatkérő szintén csak akkor tudja bizonyítani az alkalmazott megoldás jogszerűségét, ha kiterjedt ismeretekkel rendelkezik az adott beszerzési tárgy piacán. A főtanácsnoki indítvány szerint az ajánlatkérő erre vonatkozó indokolását már a közbeszerzési dokumentumoknak előre tartalmaznia kellene¹⁰, az ítélet azonban nem fogalmaz meg ilyen követelményt és ez az irányelv szövegéből vagy más uniós jogi elvekből (mint a megfelelő ügyintézés elve) sem vezethető le.¹¹

A DYKA Plastics ügyben született ítélet nyomán a jogalkalmazás a nem funkcionális vagy teljesítmény-

követelményként megjelenő, a műszaki leírásban alkalmazott részletes követelmények megengedhetőségét eltérő mérce szerint ítélni meg. Az előírásnak a felhasználási célhoz vagy más közérdekű célhoz kapcsolódó indokoltságának vizsgálata¹² helyett több esetben válhat alkalmazhatóvá a 321/2015. (X.30.) Korm. rendelet 46. § (3) bekezdésének fent bemutatott követelményrendszere. Az ítélet ezáltal nem csak a jogorvoslatok során adhat a versenyből kizoruló gazdasági szereplők számára hasznos hivatkozási alapot, de már az előkészítés szakaszában is újfajta megközelítést kíván meg az ajánlatkérőktől a műszaki leírás meghatározásakor.

⁹ Érdemes lehet megemlíteni, hogy a főtanácsnoki indítvány egy példát is említ arra, amikor adott alapanyag használata a szerződés tárgya által indokolt: ez lehet a helyzet egy történelmi épület felújítására irányuló szerződésnél, amelynek dokumentációja szerint ugyanazon (meghatározott eredetű) kőfajtát kell használni, amelyből az épület annak idején készült. Megjegyezzük, hogy a szállítható típus, gyártmány stb. kizárólagossága még nem feltétlenül jelenti azt, hogy csak egyetlen ajánlattevő jöhet szóba, de ez a helyzet alapját képezheti a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti eset megvalósulásának is.

¹⁰ Manuel Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok indítványa, 78. bekezdés. Az ismertetés napja: 2024. szeptember 12. ECLI:EU:C:2024:749.

¹¹ Joren Vuylsteke: DYKA Plastics and material requirements in public tenders. https://www.law.kuleuven.be/ccm/blog/posts/dyka_plastics (2025.03.18.).

¹² A műszaki leírás feltételeinek indokoltságára vonatkozó teszt alkalmazásához lásd például a Közbeszerzési Döntőbizottság D.3/25/2024. számú döntését, illetve az ott hivatkozott gyakorlatot.